

קצא דין אשה שמצאה דם בהשתנה וכו סעיף אהד:

א* [א] האשה שהשתנה מים ויצא דם עם מי רגליה בין שהשתנה והיא עומדת בין שהשתנה והיא יושבת הרי זו טהורה. ואפילו הרגיש

באר הגולה

א לשון הרמב"ם בפ"ה מט"כ ה' ה"ו וכרבי יוסף במשנה נדה
הרמב"ן סלכותיו הרשב"א.
ב מסקנת הגמ' שם ד"ג ע"ב

[א] בריש פ"ה נדה"ה תנן האשה שהיא עושה צרכיה (פירוש שממלת מים¹) וראתה דם רבי מאיר אומר אם עומדת טמאה ואם יושבת טהורה רבי יוסי אומר בין כך ובין כך טהורה. ופרך בגמרא מאי שנא עומדת דאמרנן מי רגלים הדור למקור ואייתי דם וישבת נמי ונמא מי רגלים הדור למקור ואייתי דם אמר שמואל במזונקת. ופירש רש"י מזונקת מקלחת דכיון דנפק בקלילה כי אורחא לא דחיקא ולא הדור מי רגלים למקור ואין דרך דם מקור לצאת עם מי רגלים אבל שותתת איידי דאוקמא אנפשה הוא איכא למומר הדור כאלו עומדת אבל עומדת אי אפשר לה לזנק עכ"ל. ופרך בגמרא מזונקת נמי דלמא בתר דתמו מיא אתא דם. ופירש רש"י מזונקת נהי נמי דלא הדור למקור מידו מאן נימר לן דבהרי מי רגלים אתא דנימא ודאי לאו ממקור הוא מדאתא בהרי מי רגלים אלא ממקום מי רגלים ומכה יש בה דלמא בתר דתמו מיא אתא דם ממקור ולא מחמת מי רגלים עכ"ל. והתוס'² כתבו דלמא בתר דתמו מיא פירוש אפילו במזונקת דלמא בתר שהניחה מלונק ושותתת הדור למקורה ואייתי דם. אבל על פירוש רש"י דפירש שלאחר שכלו מי רגלים אתא דם כי אורחא קשה דאם כן בשעה שמזונקת נמי ליפרך דלמא בא דם כדרכו כשאר אשה שהיא רואה אלא ודאי פשימא ליה מדלא חזאי קודם עשיית צרכיה או אחר כך אם כן הדם לאו ממילא אתא אלא על ידי מי רגלים³ שחזרו למקור ואתא דם. ושנא בשעת זיונק אי אפשר לדם לבא כדרכו שמחמת הזיונק נסתם המעיין של דם עכ"ל. וכן דעת הרא"ש⁴ כהתוספות דלא היישנין דאתא הדם כי אורחא אהר שכלו מי רגלים. והרשב"א⁵ ומהר"ם⁶ סבירא להו כפירוש רש"י (אלא דלהרשב"א לא היישנין לחבי אלא לרבי מאיר אבל לא לרבי יוסי דהלכתא כוותיה⁷ ומהר"ם פליג כדלקמן⁸). ומשני בגמרא אמר ר' אבא כיושבת על שפת הספל ומזונקת בתוך הספל ונמצא הדם תוך הספל דאם איתא דבתר דתמו מיא אתא דם על שפת הספל איבעי ליה לאשתכוחי אמר שמואל הלכה כרבי יוסי עכ"ל הגמ'.

והנה לפי מה שכתב רש"י דעומדת אי אפשר לה לזנק אם כן רבי יוסי דמטרה עומדת

1 ו תורת הבית האריך שער ד (כב, ב. ב) מועתק לקמן ד"ה (והנה), שפירש כרבי יוסי: כיון שבשעת צרכים אתא דם חזקה עם המים בא (הרי שהחשש לרבי מאיר שלא בא מחמת המי רגלים).
2 שו"ת מהר"ם מורטנבורג (פראג) סי' תרל. הובא במרדכי שבועות רמז תשלח (א, ג), (והנהרות מייזוניות פ"ה אות ב (שלכן במאה בזה אף לרבי יוסי שאינו הורשע למי רגלים הדור למקור, וכדלקמן ס"ק א). וראה שו"ת צ"צ סי' קמה אות ג"ד. אות"י סי' נג, אות ב.
3 כדלקמן (ד"ה והנה).
4 ס"ק יא.

א נג, ב.
ב רש"י שם ד"ה צרכיה.
ג שם ד"ה דלמא.
ד ראה גם לעיל סי' קמג ק"א ס"ק ב במגף התנהגות ה' מהר"ב (ס"ה גמיה). סי' קפו ק"א ס"ק א (ד"ה ואין לומר, במסכת ה"ה אלא, אף בדעת רש"י). לקמן ס"ק יב. וראה שו"ת צ"צ סי' קלו אות ג. סי' קמ. סי' שכת. אהע"ז סי' ג אות ב.
ה (שפירש המעם שהוששין שחזרו למקור והביאו דם).

גופה וזוהי עושה אינה חוששת שהרגשת מי הנליה היא זו שאין מי הנליים
מן החרד ודם זה דם מבה הוא בחלחולת * או בכוליא. סגס: ו"א לזין

באר הגולה

* (פדוש כמעי שהשתן עוכרת בה).

מטהר אפילו עומדת ושותתת וכל שכן יושבת ושותתת והכי קיימא לן, וזהו דעת הרמב"ן
ורמב"ם י"א ושו"ע שלא חילקו בין שותתת למונקת. ובכ"י ב"ש הרשב"א כתב עוד דאפילו
יושבת על שפת הספל ומונקת לתוך הספל ונמצא הדם על שפת הספל ולא בתוך הספל
מהורה. ובתורת הבית הארוך ביאר הרשב"א המעם משום דהא דפריך בגמ' דלמא בתר
דתמו מיא אתא דם היינו לרבי מאיר דכיון דאיהו חייה אפילו בא בשעת צריכה ניהוש
נמי כל היבא דאיכא למיחש אבל לרבי יוסי כיון דבשעת צריכה אתא דם חזקה עם המים
בא ואפילו נמצא על שפת הספל עכ"ל י"א. וכן פסק הב"י. דלא כמהר"ם במרדכי והגהות
מיימוניות י" דסבירא להו דרבי יוסי לא פליג ארבי מאיר אלא בעומדת אבל ביושבת מודה
ליה דאיהו מהורה אלא כאוקמתא דר' אבא ביושבת כו'.

אבל התוס' י"ו והרא"ש י"ו כתבו דעומדת אפשר לה לזנק והכי פירושא דסוגיא דשמתין
יושבת נמי נימא מי הנליים הדור למקור ואייתי דם דס"ד דמתניתין איירי בכל ענין בין
בשותתת בין במונקת הלכך פריך דכי היבא דבעומדת טמאה בחדא לריעותא כמה שאין
רחמה נפתח שילוכו מוכי הנליה לצאת להדיא אלא נעצרין שם ואיכא למימר הדור למקור
ואייתי דם ואף על גב דאיכא חדא לטיבותא דמונקת יושבת נמי תהא טמאה היבא
דשותתת כיון דאיכא חדא לריעותא ומשני כולה דמתניתין מיירי במונקת ותרתי לטיבותא
בעינן לרבי מאיר יושבת ומונקת ולרבי יוסי לא בעי תרתי לטיבותא אבל בתרתי לריעותא
דעומדת ושותתת לא אשכחן דמיהר רבי יוסי דהא רבי יוסי לא מיהר אלא מה שמימא
רבי מאיר דעומדת ושותתת דלא איירי בה רבי מאיר לא אשכחן דמטהר רבי יוסי. והא
דמוקי הגמרא יושבת דמתניתין ביושבת על שפת הספל ומונקת לתוך הספל היינו דוקא
לרבי מאיר דמטמא ביושבת ושותתת הלכך במונקת נמי איכא למיחש דבתר דתמו מיא
ופסק היונוק ואין המים יוצאים בגבורה הוה ליה כמו שותתת והדור מי הנליים למקור
והביאו דם אבל רבי יוסי דמטהר עומדת בחדא לטיבותא דמונקת מטהר נמי יושבת אף
בשותתת עכ"ל הרא"ש. וזהו דעת היש אומרים שבהג"ה.

וכתב הב"ח י" דלשמה זו יש לעומדת לרבי יוסי כל דין יושבת לרבי מאיר והלכך אין
לטהר אפילו בעומדת ומקלחת לתוך הספל דאיכא למיחש דבתר דתמו מיא ופסק היונוק
ואין המים יוצאים בגבורה והוה ליה שותתת חזרו למקור והביאו דם. אבל מלשון רמ"א
לא משמע כן, וצריך לומר דסבירא ליה לרמ"א דכיון דהא דהתמיר הרא"ש בעומדת
ושותתת הוא משום דלא אשכחן דמטהר רבי יוסי אבל לא אשכחן נמי דמטמא הלכך

י"ד שהובאו לעיל. שהיא דעה הא' דלקמן ברמ"א ובס"ק
יא. וראה פ"י דעת מורי כסף ס"ק א.

י"ט שם ד"ה האשה.

י"ז פ"ט ס"א.

י"ח ד"ה אלא דאיכא למידק.

י' פ"ג ה"ט.

יא פ"ה ה"ו.

יב ד"ה ותמיהני.

יג ראה ש"ת צ"צ סי' קמה את א.

הלכות נדה קצא

תלג

להסירה חלה מיוצגת והשמינה חבל בעומדת אם מקלחת למוך הספל ונמנע שם דם טהורה. חבל אם שותמת על שפת הספל ונמנע שם דם טמאה דהואיל (והמקום) נר חוזרין למקור ומביאים דם (הטור בשם הרא"ש). וי"א דאפילו מיוצגת אין להמיר חלה במקלחת ונמנע הדם מוך הספל חבל על שפת הספל טמאה. ובעומדת בכל ענין טמאה. (מרדכי ה"ג וצ"י בשם הגהות מיימוני ושערי דורא וצימין זכא סימן ק"י וכן משמע ממשנת הר"ן ומהר"ם במשנות סימן תר"ל ולאודה והגהת ש"ד בשם מהר"ט) והכי נהוג. וזוקף כשנמנע הדם כספל שהיא משתנת שם למוד ידיע שהיא ממנה חבל אם נמנע כספל שאיש ואשה מטילין שם מים טהורה [ב] בכל ענין (טור

מדי ספקא לא נפקא ולכן אין להחמיר אלא בודאי שותתת ולא בראיבא למיחש והלכך אם נמצא תוך הספל שהיתה מקלחת בה מתחלה אף שהיתה שותתת אחר כך שפסק היונוק יש לתלות הרם שיצא בקלוח ולכן לא מימא רמ"א אלא בנמצא על שפת הספל דשם אין לתלות בקלוח¹⁰¹. וכן משמע בטור¹⁰². אבל אם היתה שותתת מתחלה ועד סוף אף בתוך הספל כל שכן דממאה כמו שכתב הש"ך¹⁰³ בשם הב"ח.

ושיטה שלישית והיא דעת רבינו חננאל¹⁰⁴ דאף רבי יוסי לא מיהר אלא משום נדה אבל ממאה משום כתם מדרבנן דאמר ר' יורא¹⁰⁵ כשמיהר רבי יוסי גבי עד שאינו ברזק דלעיל סי' ק"צ¹⁰⁶ לשמרו הלך שמהר ברואה במי רגלים אם כן כי היבא דגבי עד שאינו ברזק קיימא לן בר' חייא דממאה משום כתם כדלעיל שם¹⁰⁷ הכי גמי הבא ואין לטוהרה לגמרי אפילו מדרבנן אלא היבא המטהר רבי מאיר דהיינו מיושבת ומונקת ולא בשותתת ולא בעומדת אף על פי שמונקת. והוה דעת היש אומרים הב' שבהג"ה.

וכתב הש"ך¹⁰⁸ דלשיטה זו אין לטוהר אלא מיושבת על שפת הספל באוקימתא דר' אבא¹⁰⁹ אליבא דרבי מאיר אבל לא מיושבת באמצע הספל (ורמ"א) שלא כתב כך¹¹⁰ יש לומר דסבירא ליה דלדינא אין להחמיר אלא בעומדת או מיושבת ושותתת בודאי¹¹¹ דהיינו¹¹² בנמצא על שפת הספל אבל בנמצא תוך הספל אף על פי שיושבת באמצע הספל? אף על גב דאיבא למיחש דילמא בתר דתמו מיא והוה ליה כמו שותתת הדור למקור ואייתי דם כמ"ש לעיל בשם התוס' והרא"ש מכל מקום כיון דאפילו בודאי שותתת אינה ממאה אלא משום כתם לשמה זו אם כן הוה ליה ספק כתמים ולקולא. ובגמרא לא פריך הכי אלא לרבי מאיר¹¹³ דאמר ממאה נדה):

[ב] בכל ענין. אף בעומדת דאף רבי מאיר דממאה בעומדת מודה בכהאי גוונא משום

יח ראה שו"ת צ"צ סי' קמח אות ב. סי' קנא אות ב.
יט שכתב בדעת הרא"ש: אם שותתין על שפת הספל
ממאה.

כ סי' ב.
כא חובא בתוס' יד, ב ד"ה ורבי יוסי. רא"ש פ"ב סי' ב.
שו"ת מהר"ם מירומנטות. שם.

כב ד, ב.
כג מעוף לו.
כד סי' ק. ע.
כה סי' ק. ה.

כו נט, ב.
כז שהחמיר רק בנמצא על שפת הספל.
כח וכן נהבאר לקמן סי' ק. יב. וראה פ"י דעה מורי כסף
סוף סי' ק. א. פתחי הלכה מילואים סי' ג.
כט או אפילו מונקת בתחלה ושותתת בסוף. דהיינו בנמצא
כו'.
ל ומונקת.
לא כמובא לעיל (ד"ה והנה) מדרשב"א (ד"ה אבל
התוס') מדרא"ש. וכך יש לפרש אף לדעת ר"ה.

ופוסקים מהש"ק). וכל זה אם נמצא דם במקרה אבל אשה שרגילה לראות דם נמי רגילה ומרגשת כאב בשעה שמטלמ מים כגון המולי שקורין (הארי"ן וי"ד) נראה דיש להמיר בכל עתן דהא איכא ידיים מוכיחות שיש לה מכה המכאיב אותה בהטלת מי רגילה וממנו הדם יוצא. ואפילו אם מוציאה דם אחר הטלת מי רגלים [א] כשמקנחת עצמה טהורה דמאחר דמרגשת כאב ואינה מוציאה דם רק אחר [ב] הטלת מי רגלים

דאיכא ספק ספיקא שמא מן האיש ואם תמצי לומר מן האשה שמא ממי רגלים (גמרא א).
ואם כן הוא הדין ביושבת ושותתת אף על גב דאיכא נמי חדא לריעותא ואפשר דאף בעומדת ושותתת דאיכא תרתי לריעותא סוף סוף מידי ספיקא לא נפקא והוה ליה ספק ספיקא ולקולא (עיין מנחת יעקב א²⁷ וכתרי ופלתו א²⁷ דלא בש"ך א²⁷):

[ג] כשמקנחת עצמה. ובמי רגלים לא נמצא כלום דבכהאי גוונא לכולא עלמא טמאה מדאורייתא ברואה בלא כאב כדלקמן בהג"ה א²⁷ הכא טהורה לגמרי מאחר דמרגשת כ"א²⁷:

[ד] הטלת מי רגלים. כלומר וידוע שאין מי רגלים מן המקור כדלעיל בשו"ע א²⁷ הלכך על כרחך דם מכה הוא מה שאין כן בכאב אחר שאינו בהטלת מי רגלים שאף שהיא רואה לעולם בשעת הכאב איכא למימר שהכאב גורם לדם המקור שיבא ולא דם מכה הוא כדלעיל סי' קפ"א א²⁷ בשם החכם צבי א²⁷.

(אבל כאב שאין לחוש בו שיבא דם המקור מחמתו א²⁷ והיא רואה לעולם בשעת הכאב או אחריו מיד א²⁷ ודאי דם מכה הוא ולא חיישינן דלמא אתרמי דאתא דם כי אורחא בשעת הכאב כי כי הויכא דלא חיישינן להכי ברואה בשעה שהיא עושה צרכיה לפי דעת התוס' והרא"ש דלעיל א²⁷. ואף לפי דעת רש"א א²⁷ אליבא דרבי יוסי דהלכתא כוותיה כמ"ש לעיל בשם הרשב"א רכיון דבשעת צרכיה אתא דם חזקה עם המים בא ולא כי אורחא. וחזקה זו איתא נמי ברואה בשעת הכאב או אפילו אחריו מיד דהא דרואה אחר הטלת מי רגלים מיד טמאה היינו דכיון דלא נראה כלום עד אחר גמור ההשתנה ליכא למתלי במי רגלים כמו שכתב ב"י א²⁷ אבל בכאב איכא למיתלי שפיר שהכאב גורם לה שיבא מיד אלא שלא הספיק הדם לבא עד שפסק הכאב):

מב ואם לא נמצא מיד, אלא אחר זמן מה, מבואר לעיל שם (בסוף הס"ק) שלא להקל.
מג כפי שנתבאר לעיל שם (בריש הס"ק) בדעת החכם צבי. ונתבאר לעיל שם ק"יא סי' יא, והתוכחות שאין אמורים בן.
מד ס"ק א (ד"ה הראשון).
מה דאף שלדעת רבי מניא לא מיהר רש"י (נ"ג, ב) ד"ה במוקפת) אלא משעב דאין דרך דם מקור לצאת עם מי רגלים, מ"מ לדעת רבי יוסי (שאין חוששין דלמא בתר דתמו מוא ארא דם) היינו נשעבס האמור בתוס' ורא"ש, כמ"ש לעיל (ס"ק א ד"ה ותנן) בשם הרשב"א (תורת הבית הארוך שער ד כב, ב). וכ"ה לעיל סי' קפ"א ס"ק א (ד"ה אלא ודאי) וס"ק יא (בתחלתו). לקמן סי' מו.
מו ד"ה בתבו הגהות מיימוניות כ"ה פשיטא. וכדלקמן ריש ס"ק א.

לב נ"ג, ב.
לג תורת השלמים ס"ק ג (אפילו נמצא על שפת המפיל).
לד סוף ג.
לה ס"ק ג.
לו ובס"ק א בשם המורה"ק. וראה לקמן סוף ס"ק ה. שו"ת צ"צ סי' קלז אות י. סי' קנז אות ג.
לז ונעבס החולק, ראה לקמן סוף ס"ק ה.
לח מרמב"ם פ"ה ה"ו. וראה לקמן סוף ג.
לט ריש ס"ק לד.
מ סי' מו.
מא כן הכריע אף לעיל שם (ד"ה ולמעשה). אמנם בק"א שם סוף ס"ק א מסיק, שלא להתמיר אלא כשאין דרך לדם זה לבוא לבית החיצון. וראה שו"ת צ"צ סי' קנז, וסי' קטז אות א.

ודאי דס מכה הוא (בהגתה ש"ד בשם מהר"ל והוא בתשובת מהר"ל סימן (ר"ג) [קעג] ש"כ בשם מהר"ש וי"י בשם אגור בשם מהר"ש). אך יש מחמירין שלא להמיר רק באשה שיש [ה] לה וסת [ו] ולהצריכה בדיקה (דעת מהר"ל שם) דהיינו שקודם שמשמין מדקום עממה היטב בחורין ובסקדקין ואם לא תמצא דם מניח מוך נקי על המקור [ז] בפנים ומשמין ומקנה עממה יפה [ח] ממני רגליה ומזילא המוך אס נקיה היא הוכמה גדולה דלין [ט] הדם מן המקור (שם ובמהר"י) והכי נהוג. ואם בדקה

[ה] לה וסת. אפילו אינה קבועה ביום ידוע אלא שיש לה זמן קבוע שרגילה להמתין מסוף ראיה עד תחלת ראיה לכל הפחות כך וכך ימים ובתוך ימים אלו אינה רואה לעולם ואחר כך אין לה וסת קבוע¹⁰ יש להחזירה בתוך ימים אלו ולא אחר כך כי שמא יארע לה וסתה פעם אחת אחר המלת מו רגליה מיד מאחר שאינו קבוע לה ויהיה דם נדה מעורב בדם המכה ונמצאת ממחר נדה גמורה. ואף דאשה שמרגשת שהדם יוצא ממכתה מהורה אף בשעת וסתה ולא חיישינן שמא דם נדה מעורב בו בדלעיל ס' קפ"ז¹¹ מכל מקום בוו שאין לה מכה מבוררת אלא ידיים מוכיחות שודאי דם מכה הוא יש להחמיר. כן כתב מהר"ל בתשובה¹² ונמשך אחריו רמ"א. אבל הש"ך¹³ הקשה דאם בדיקה זו דלקמן חשובה בדיקה אפילו אין לה וסת נמי דכיון שלא נמצא כלום על המקור למאי נחוש לה וכן מהר"י¹⁴ השיב לה בדיקה מעלייתה (ויש לומר דכוונת מהר"י¹⁵ ורמ"א שלא להחזיר בלא בדיקה אחר שבדיקה ג' פעמים ומצאה המוך נקי אלא באשה שיש לה וסת). ולפי מה שכתבתי לעיל¹⁶ בדעת רמ"א במרדכי לא קשה מידי עיין שם:

[1] להצריכה בדיקה. דאף שיש ידיים מוכיחות שהדם בא ממי רגלים מכל מקום חיישינן דלמא הדור מי רגלים למקור ואייתי דם גם מהמקור¹⁷. ולסברא הראשונה ס"ל כיון דודאי בא ממקום מי רגלים למה לנו להלות לחומרא ולומר שמא בא גם כן מן המקור הוי כאן ספק וודאי ואין ספק מוציא מידי ודאי ואפילו רבי מאיר אפשר דמורה לרבי יוסי בכהאי נושא (עיין תשובת מהר"י ס' ב"ה):

[2] בנפנים. בעומק כל מה שתוכל (מהר"י¹⁸) למעלה מנקב שיוצאים ממנו מי רגלים כי האשה יש לה ב' נקבים באותו מקום האחד שיוצא ממנו השתן והוא למטה סמוך ליציאתם לחוץ והאחד שיוצא ממנו דם נדות והוא למעלה בעומק הרבה (מהר"י¹⁹):

[3] ממני רגליה. ומדמ היוצא עמהם²⁰ כרי שלא יתלכלך המוך בדם בעברו שמה בשתוציאנו:

[4] הדם מן המקור. דאם בא מן המקור הוה ליה להמצא על המוך (מהר"י²¹) וכן היא יכולה לבדוק במוך שבראש המכתול שבתוך השפופרת שתכניס למעלה מהנקב

מז בדלעיל ס' קפ"ז וס"ק ה.

מ"ח ס"ק כה.

מ"ט ס' קעג.

נ ס"ק ג.

נא ס' כה.

נב ס"ק ג, להחזיר גם שבמני רגלים לא נמצא כלום (שמה לא מועלת הבריקה, רק הכאב). ואזיל: לקבון (ס"ק י).

וראה אהלי יוסף סא, ד. יביל תורה (ירוש') כב ע' 60.

גג כן הוכיח לעיל ס' קפ"ז לדי (ד"ה ונדח), ובק"א שם

ר"ש ס"ק יא. וראה גם לקבון ס"ק י.

נד ס' כה.

נה שם. הוכח בפ"ז ס"ק ג.

נו שילת טהר"ל ס' קעג.

נז ס' כה.

עלמה ג' פעמים זכה'י גוונא ומנאה המוך נקי מומרת אחר כך גלג זדיקה שלג בשעת וסמה דמוקה דדס מכה הוא מנאחר שאינה מנאחא אומו רק אחר שהשתינה. וכל זה דוקא שמרגשת כלב עס מי רגליה אכל אס אינה מרגשת כלב וצודקת עלמה אחר הטלת מיס ומנאחא דס אס לא מנאחא דס זמי רגליה [א] ודאי עמאה (כן משמע שס וצגהנות מימיוני וצמרדמי שס). אכל אס מנאחא דס מוך מי רגליה וגס על העד שצדקה עלמה צו יס אומרים שהיא טמאה דלג המירו רק דס שגמלא מוך מי [א']

שיוצאים ממנו מי רגלים בשעה שהיא מטלת מיס ואו אינה צריכה לקנח עצמה לא בתחלה ולא בסוף שהרי השפופרת מפסקת בין המוך לדס שבצדין כדלעיל ס' קפ"ו¹⁰¹. ולזה נתכוין הר"ן בתשובה¹⁰² הביאה כ"ס:

[ג] ודאי טמאה. וכלוא עלמא¹⁰³ מדאורייתא דדס המקור הוא ולא ממי רגלים כיון דלא אתא עם מי רגלים (מרדכי¹⁰⁴). ומבואר מלשון רמ"א דהכא לא מהני בדיקה דלעיל דאף שלא נמצא כלום על המוך אפשר דדס אתא כי אורחא מן המקור וירד על כותלי בית הרהם ולא נקלט במוך כלל אלא יצא וזא לו על צדדי המוך. ולא מהני בדיקה דלעיל אלא דלא אמרינן דדור מי רגלים ממשה למעלה למקור ואייתי דס¹⁰⁵ שאם כן לא היה המוך נקי אלא מלוכלך במי רגלים דהדור וגם כדס דאייתי שהוא מעורב במי רגלים דהדור עיין מ"ש לעיל¹⁰⁶. ומיהו בדיקת שפופרת¹⁰⁷ מהניא אף הכא כמבואר מ"ש לעיל סימן קפ"ז¹⁰⁸ בשם הרשב"א וכן משמע בתשובת הר"ן¹⁰⁹. והיינו מעמא משום דהשפופרת מגיע עד מקום שהשמש דש¹¹⁰ שהוא תוך הפרוודור¹¹¹ ופתח החדר הוא נמוך ושוה לקרקע הפרוודור ואילו בא רם מהחדר היה נמצא על המוך שבפרוודור מה שאין כן במוך שאינו בשפופרת אפשר לו לירד למטה מפרוודור:

[יא] מי רגלים, שבתוך הספל ולא שעל שפת הספל משום דחיישינן דלמא בתר דתמו מיא לגמרי אתא דס כי אורחא מהמקור כפירוש רש"י¹¹² דלעיל¹¹³. דאף דבגמרא אמרינן הכי לרבי מאיר סבירא ליה למהר"ם¹¹⁴ (שהוא היש אומרים שברמ"א) שהוא הרין לרבי יוסי חיישינן להכי דלא פליג ארבי מאיר אלא בעומדת כדלעיל. ואם כן כל שכן כמנאחא דס על העד שברקה עצמה בו בתר דתמו מיא לגמרי דתלינן לחומרא דלמא אתא דס כי אורחא בתר דתמו מיא לגמרי ולא משוירי מי רגלים שבכותלי בית הרהם הוא (עיין מרדכי¹¹⁵):

נח ס"ב וס"ק יב.
 נט ס"י נט. וראה לקמן ס"ק י. שו"ת צ"צ ס"י קב אות ג.
 ס ד"ה כתב הר"ן.
 סא ראה שו"ת צ"צ ס"י קב סוף אות א. ס"י קנו אות ג.
 סב שבעות רמו תשלה (א, ג). הובא בב"י ד"ה כתבו תה"מ בפ"ה פשיטא. וראה לעיל ס"ק ג. סוף ס"ק ד וסוף ס"ק ה. לקמן ס"ק יב. לעיל ס"י קפו ק"א ויש ס"ק יא.
 סג כדלעיל ס"ק ג.
 סד סוף ס"ק ה. וראה שו"ת צ"צ ס"י קב אות וז. עמק שאילה ויד' ס"י לח ד"ה וראותי, ורס"י ג. כדו השלחן, ביאורים ד"ה אף יש מהחיונין.
 סה דלעיל ס"ק פ. וראה שו"ת רבנו ס"י יט (שהמציא בדיקת קנה ומוך שתועיל גם כאן), וש"נ.
 סו ס"ק כג. וק"א ס"ק ד.
 סז ס"י נט.
 סח ראה לעיל ס"י קפו ס"ק יב.
 סט כדלעיל ס"י קפג ס"ק א.
 ע נט, א ד"ה דלמא.
 עא ס"ק א.
 עב שו"ת נתי"ם מורמבורג (פראג) ס"י תרל. הובא במרדכי שבעות רמו תשלה (א, ג), ובהגהות מימוניות פ"ה אות ב. וכדלעיל ס"ק א. לקמן ס"ק יג. וראה שו"ת צ"צ ס"י קב אות ג. ס"י שז אות ד.
 עג שפ.

רגלים (מרדכי ה"ג). וי"א שהיא טהורה דם שנמצא מוליך שעדיין נשאר ממחמת מי ייב] רגלים ז"י ממשמעות הר"ש והר"ן. יש להחמיר מיהו אינה נריכה לבדוק אחר זה. ואפילו אם הימה רגילה לראות אם נדקה ענמה שלם פעמים ומנאה טהורה שוב אינה נריכה [ג] נדקה (שם במרדכי). ואם אינה רגילה לראות רק לפרקים קוצמת לה וסת אם הוא נדוך קצע צין וסת שזה צין וסת דילוגין. ואם אינה מונאה דם אחר כך כשנודקת ענמה רק קרטיין [ד] קרטיין כמו חול ומלך אדום ונמצא כזה ג"כ צמי רגילה וצעתה וסתה או לפעמים אחרים רואה דם ממש כשאר נשים ואינה

[יב] רגלים. דלא היישין דלמא בתר דתמו מיא לגמרי אתא דם כי אורחא מדלא הואי קודם עשיית צריכה או אחר כך כמ"ש לעיל^ט בשם התוס' והרא"ש. אלא דבשלא נמצא דם בתוך מי רגילה על כרחך הוא מן המקור דליכא למיתלי במי רגלים מדלא נראה כלום עד אחר גמר ההשתנה כמו שכתב בב"י^ט אבל כשנמצא גם תוך מי רגילה דאיכא למיתלי גם דם שעל העד בתמצית מי רגלים ושוריהם שבכותלי בית הרחם תלין לבולא עלמא. אפילו לשיטת ר"ח דלעיל^ט דאין למחר אפילו ביושבת אלא במקלחת לתוך הספל ונמצא דם בתוך הספל ולא על שפת הספל דהתם היינו מעמא משום דכיון שנמצא על שפת הספל על כרחך בתר דתמו מיא אתא וכיון שאין המים יוצאים בנבורה והוא ליה כמו שורתת איכא למימר הדור מי רגלים למקור דם ולא משום דלמא אתא דם כי אורחא בתר דתמו מיא כמ"ש לעיל בשם התוס' והרא"ש. אבל הכא תלין דדם בתמצית מי רגלים שירדו בנבורה ולא היתה שורתת כלל. והיינו מעמא דרמ"א דהביא יש אומרים אלו המקילין אף שכבר כתב לעיל והכי נהוג להחמיר כשיטת ר"ח^ט. ואזיל רמ"א לשיטתו דלעיל^ט דאין להחמיר לשיטת ר"ח אלא בודאי שורתת. וכן משמע במרדכי בהדיא^ט:

[ג] בד"ק. כדון כל וסת קבוע שנעקר בג' פעמים^ט. ודוקא^ט כשקבעה לה וסת למצוא על העד שבדקה בו שדם זה בא מן המקור ממילא ולא מחמת מי רגלים אבל קבעה לה לראות דם תוך מי רגלים אף על גב דאמרינן הדור למקור ואייתי דם בעומדת או יושבת ושורתת לשיטת ר"ח דלעיל^ט או כנמצא על שפת הספל לשיטת מהר"ם] דלעיל^ט מכל מקום לא קבעה לה וסת כהכי דעל ידי אונס הוא ונעקר בפעם אחת כדון וסת על ידי אונס דלעיל ס' קפ"ט^ט (הגהות מיימוניות^ט ב"י שם^ט):

[ד] קרטיין. יבשים ואין שום דם עמהם כלל (ב"י^ט דרכי משה^ט ש"ך^ט):

עד יוש ס"ק א.
 עה ד"ה בתבו הגהות מיימוניות בפ"ה פשיטא. וכדלעיל
 ריש ס"ק י.
 עו ס"ק א (ד"ה ושיטה). וראה שרי"ת צ"צ סי' קמו אות ב.
 עז כקושית הש"ך ס"ק ה.
 עח כדלעיל סוף ס"ק א.
 עט שכתב שם: ודכא דישבה על שפת הספל ונמצא דם על שפתו... ונכון להחמיר בפרוש ר"ח.
 פ כדלעיל ס' קפ"ט.
 פא בא לישב הקושה שבמדרי מדרה ס"ק ג.

פב ס"ק א (ד"ה ושיטה).
 פג ס"ק א.
 פד סוף י.
 פה פ"ח אות ג, בשם תשובת מהר"ם מרוטנבורג (ירושלים) ס' קא. וראה פתח שערי מילואים ע"י רלב.
 פו ס' קפ"ט ד"ה יש שקבועת.
 פז ד"ה גמ"ש הגורדכי (בשנינוא בתרא).
 פח ס"ק ה (שתדורין זה עיקר).
 פט ס"ק י.

מוצאת אומו מול [טז] רק אחר מי רגליה [טז] טהורה דלין זה דם רק מול שדרכו להוולד [יז] נכליות (צ"י בשם משניות הר"ן).

[טו] רק אחר מי רגלים. על העד שבדקה עצמה בו וגם בתוך המים¹³:

[טז] טהורה. אפילו ליש אומרים הא' דלעיל¹⁴ דלא תלינן דם שעל העד בתמצית מי רגלים שבכותלי בית הרחם אלא חיישינן דלמא דם המקור כי אודחא כתר דתמו מיא לגמרי הני מילי בדם ממש אבל קרמין אלו ליכא למיתלי בדם המקור מאחר שאינה מוצאה אותם בשעת וסתה או בשאר פעמים רק אחר מי רגליה הלכך תלינן במי רגליה לפי שהם מתמצין ויורדין מהכליות (עיין ברתי ופלתי¹⁵) וקרמין אלו דרכן להוולד בכליות שלעולם תולין במצוי בין ההקל בין להחמיר. אלא שאם לא מוצאה קרמין אלו בתוך המים על כרחק מן המקור הם דליכא למיתלי במי רגלים כיון דלא אתו עם מי רגלים ולא נראה מהם כלום עד אחר ההשתנה כדלעיל¹⁶ (ומיהו בקרמין דקין מאד שאינן נראין במים יש לומר דתלינן שהיו במי רגלים ולא נראו ליש אומרים הב' שברמ"א מאחר שאינה מוצאה אותן לעולם אלא אחר המלת מי רגלים (וכמ"ש לעיל¹⁷ בשם רש"י ותוס' ורשב"א וראש"ן)). וכל שכן במוצאה קרמין על העד שבדקה בו שלא בשעת המלת מי רגלים שאין תולין אותם בכליות להתיר בלא שריית פושרים דלעיל סי' קפ"ח¹⁸ אלא אם כן מרגשת כאב בכליות והיא מוצאה אותם לעולם בשעת הכאב או אחריו מיד כדלעיל סי' קפ"ז¹⁹:

[יז] בכליות. והלכך אין צריך לבדקן בפושרין לראות אם נמוחו כדלעיל סי' קפ"ח²⁰ ברואה כצורת בריה (כגון כמין עפר²¹ נפרך דהיינו חול) דהכא אפילו אם נימוחו מהורה כיון שהיא רואה עם מי רגליה (דרכי משה²² ש"ך פ'). והיינו לסברא האחרונה דלעיל סוף סי' קפ"ח²³ אבל לסברא הראשונה שם דדם נדה יוכל גם כן להתייבש כל כך עד שלא יהיה נימוח בפושרין ואין בדיקת הפושרין מועלת אלא בדברים שצורתם מוכחת עליהם דבריה בפני עצמם נינהו ואפילו הכי מנאה כשנימוחו דעל כרחק כשנימוחו לאו בריה נינהו שהבריה אינו נימוח לעולם לסברא זו אם כן הוא הדין בקרמין אלו כשנימוחו על כרחק לאו בריה נינהו ולא באו מן הכליות אלא מן המקור. אלא שלכתחלה אין צריך בדיקה כאלה²⁴. וצריך עיון²⁵:

סליק

צ שו"ת הר"ן סי' נטו משא"כ בלאו הכי, ראה לקטן ס"ק טו.
 צא ברמ"א, ובמ"ק יא.
 צב סעף ו.
 צג ס"ק י (לענין דם).
 צד ס"ק ד.
 צה סעף ד.
 צו ס"ק ד (אף לענין דם). ולעיל ס"ק ד. וראה שו"ת צ"צ סי' קיט אות ב. שאלי ציון תנינא ע' קלד.
 צז סעף ד.
 צח כדלעיל שם ס"ק ז וס"ק כה.
 צט ס"ק ד.
 ק ס"ק יא.
 קא סעף ו. וראה לעיל שם ס"ק ב, שלטעה זו כשנימוחו על כרחק דם נדה הוא.
 קב דרכי משה וש"ך שם.
 קג ראה שו"ת צ"צ סי' קנז.